

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 63/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Tatianou Vorobelovou, advokátkou, Bajzova 2, Košice, podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 258/2019 z 27. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkové okolnosti veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 258/2019 z 27. mája 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v poradí druhým rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 C 1/2017-244 z 31. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bola zamietnutá žaloba sťažovateľky, ktorou sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia v sume 6 000 € s príslušenstvom proti žalovanej. Sťažovateľka totiž nezložila preddavok na znalecké dokazovanie, čím neuniesla dôkazné bremeno na preukázanie výšky zhodnotenia rodinného domu po vykonaných rekonštrukčných prácach (výmena okien na základe zmluvy o dielo z 21. apríla 2008 a výmena vchodových dverí na základe zmluvy o dielo z 12. júna 2008).
3. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 Co 75/2018 z 28. marca 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Krajský súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľky k namietanému postupu okresného súdu v súvislosti s jej povinnosťou

zložiť preddavok na znalecké dokazovanie. Krajský súd zdôraznil, že preddavok na trovy znaleckého dokazovania nebolo možné uhradiť z rozpočtových prostriedkov okresného súdu, s odvolaním sa na § 253 ods. 1 a § 206 Civilného sporového poriadku. Krajský súd tiež poukázal na povinnosť tvrdenia sťažovateľky, ktorá má zároveň aj povinnosť preukázať tvrdenia dôkazmi. Pokiaľ sťažovateľka svoje tvrdenia nepreukázala z dôvodu dôkaznej núdze, nie je možné prenášať túto povinnosť na žalovanú. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku a ktoré bolo odmietnuté napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že súdy sa nezaoberali vykonaným dokazovaním, nezhodnotili ani len zhodné prednesy strán sporu, pokiaľ ide o ustálenie výšky nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré žalovanej preukázateľne vzniklo. Nezaoberali sa rozpornými tvrdeniami žalovanej a následne ani prednesmi a výpoveďou sťažovateľky, ako aj ňou predloženými listinnými dôkazmi.

5. Podľa názoru sťažovateľky pri nariadení znaleckého dokazovania sa okresný súd dopustil závažných procesných chýb a postupoval v rozpore s Civilným sporovým poriadkom. Sťažovateľka sa domnieva, že okresný súd vydal meritórne rozhodnutie bez zhodnotenia dovedy vykonaného dokazovania, čím jej mal odňať súdnu ochranu nároku, ktorého základ mala preukázať. Na základe vykonaných dôkazov okresný súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, že nárok nebol preukázaný, a preto vec nesprávne právne posúdil.

6. Sťažovateľka uviedla, že sporové strany nenavrhli znalecké dokazovanie, ale „*znalecké dokazovanie bolo nariadené súdu prvej inštancie pokynom (odvolacieho súdu, pozn.) už za účinnosti CSP. Súd prvej inštancie nevzal v úvahu, že z dôvodu sociálneho postavenia mi priznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Ak už súdu prvej inštancie bola nariadená povinnosť nariadiť znalecké dokazovanie, povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, mali preskúmať u obidvoch procesných stranách t. j. sociálne podmienky. Som toho názoru, že... mal súd preddavok na trovy znaleckého dokazovania vyplatiť znalcovi zo štátnych prostriedkov. Ak tak nepostupoval, pri upustení od znaleckého dokazovania uznesením z 22.8.2017 z dôvodu nezloženia preddavku, sa dopustil vady, ktorá mala z následok nezákonné rozhodnutie, zároveň porušil moje právo na spravodlivý súdny proces.*“.

7. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd po nariadení znaleckého dokazovania bol povinný postupovať podľa § 253 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ktorý ponecháva na zváženie súdu, či uloží alebo neuloží povinnosť zaplatiť preddavok. Podľa sťažovateľky súd nie je povinný uložiť povinnosť zložiť preddavok predovšetkým s ohľadom na princíp uvedený v čl. 6 ods. 2 Civilného sporového poriadku, t. j. súd má zvažovať zdravotné a sociálne postavenie strany sporu. Okresný súd sa zdravotným a sociálnym postavením sťažovateľky absolútne nezaoberal, a preto podľa jej názoru „*všeobecné súdy neprihliadli na individuálne okolnosti prípadu, nezvažovali dôsledne, starostlivo komu poskytnúť súdnu ochranu, čím dospeli k záverom, ktoré sú extrémne nespravodlivé, arbitrárne, vybočujúce z ústavných medzí a opomínajúce skutočný účel právnej normy.*“.

III.

K obsahu označených práv sťažovateľky

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. K otázke vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sa ústavný súd vyjadril, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

11. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

12. Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Ústavný súd je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd skúmal existenciu vzťahu medzi námietkami sťažovateľky, tvrdným zásahom do jej práv a obsahom napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu. Ústavný súd podotýka, že z ústavnej sťažnosti nie je možné identifikovať, čo konkrétne vyčíta sťažovateľka najvyššiemu súdu. Text ústavnej sťažnosti je zhrnutím priebehu konania pred všeobecnými súdmi, rekapituláciou obsahu ich rozhodnutí a procesných podaní sťažovateľky. Argumentačná časť ústavnej sťažnosti (označená ako III) iba

vo všeobecnosti namieta, že zo strany všeobecných súdov došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces. Takisto v časti IV ústavnej sťažnosti smerujú námietky sťažovateľky proti „všeobecným súdom“. Ústavný súd teda v obsahu ústavnej sťažnosti nedokázal nájsť zrozumiteľnú ústavnoprávnu argumentáciu, ktorá by smerovala ku konkrétnym záverom odôvodnenia najvyššieho súdu a spochybneniu jeho ústavného základu.

15. Za takejto situácie sa ústavný súd oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu a v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi v bode 1 označených článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta, a to v rozsahu naznačenom v bodoch 10 a 11 odôvodnenia. Ústavný súd skúmal, či odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dáva odpoveď na podstatné dovolacie argumenty sťažovateľky v rozsahu požadovanom na zachovanie práva na spravodlivý proces a či najvyšší súd ústavne súladným spôsobom interpretoval právnu úpravu, ktorá bola vo veci sťažovateľky aplikovaná, inými slovami, posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

16. V relevantnej časti odôvodnenia najvyšší súd uviedol, že súdy nižších inštancií správne poukázali na povinnosť tvrdenia sťažovateľky v sporovom konaní (§ 150 Civilného sporového poriadku), a teda *«nesplnenie povinnosti tvrdiť, resp. nesplnenie povinnosti „relevantne“ tvrdiť (uviesť tvrdenia z hľadiska ich kvality pravdivé, úplné, podstatné a rozhodujúce) ma pre stranu sporu procesnoprávnu sankciu, ktorá sa prejaví v meritórnom rozhodnutí veci. Sporové konanie sa riadi zásadou formálnej pravdy, čo znamená, že rozsudok zohľadňuje len to čo strany zbodne tvrdili Platí, že strana sporu je povinná tvrdiť skutočnosti, ktoré sú na základe hmotného práva spôsobilé privodiť jej úspech v spore.»*. Sťažovateľka teda nepreukázala ňou tvrdené skutočnosti týkajúce sa výšky bezdôvodného obohatenia žalovanou, ktoré mala získať zhodnotením nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej. Sťažovateľkou predložené listinné dôkazy týkajúce sa financovania rekonštrukcie rodinného domu nepreukázali dôvodnosť jej uplatneného nároku. Zároveň žalovaná spochybnila oprávnenosť sťažovateľky investovať do cudzej nehnuteľnosti a tiež vzniesla námietku premlčania. Žalovaná tiež uviedla, že počas pobytu v zahraničí spolu s manželom posielali sťažovateľke finančné prostriedky na úhradu nákladov spojených s užívaním rodinného domu. Prípadnú rekonštrukciu rodinného domu s manželom zvažovali, ale napokon k nej nepristúpili.

17. Vo vzťahu k čl. 6 ods. 2 základných princípov Civilného sporového poriadku najvyšší súd poznamenal, že *„súčasťou právno-ochranného mechanizmu je aj princíp ochrany tzv. slabšej strany, ktorý sa vzťahuje na spotrebiteľa, zamestnanca, ako aj diskriminovaného v antidiskriminačných sporoch. Nepriaznivý zdravotný stav, ako aj sociálne postavenie strany v spore súdy zohľadňujú in concreto v zohľadnení okolností, ktoré môžu mať vplyv na mieru náročnosti realizácie procesných oprávnení napr. v súvislosti s nariadením času pojednávania a pod.“*. Osobitné okolnosti týkajúce sa sporovej strany sa však netýkajú jej povinnosti uniesť dôkazné bremeno. Zároveň vo veci sťažovateľky nešlo o spor so slabšou stranou, na základe čoho by súd mohol vykonávať dôkazy aj bez návrhu sporových strán.

18. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť jeho ústavnú udržateľnosť. Podľa názoru ústavného súdu preto právny záver najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natolko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010). Je zrejme, že vo veci sťažovateľky sa všeobecné súdy nestotožnili s jej argumentmi, a teda odôvodnenie ústavnej sťažnosti je v zásade iba polemikou s právnymi závermi všeobecných súdov. Ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že snaha sťažovateľky skoncentrovať dôvod jej neúspechu v konaní iba na tvrdené nedôvodné uloženie povinnosti zložiť preddavok na znalecké dokazovanie nezodpovedá obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia. Najvyšší súd sa komplexne vyjadril k rozsahu dôkaznej povinnosti a v tomto ohľade nezistil porušenie pravidiel sporového konania súdmi nižšej inštancie.

19. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľky tiež poznamenáva, že nie je možné základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že orgán verejnej moci nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09). Podstatou je, aby postup orgánu verejnej moci bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

20. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

21. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

22. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2021

Libor DUEA
predseda senátu